

RAKENNUSTIETO >

Rakennusalan täyden palvelun tietotalo

Rakennustieto Oy edistää hyvää rakennustapaa ja tuottaa rakentamisesta luotettavaa tietoa. Puolueettoman ja asiakaslähtöisen Rakennustieto Oy:n tuotteet kattavat rakentamisen koko elinkaaren suunnittelusta ylläpitoon. Yhtiön omistaa Rakennustietosäätiö RTS.

Tutustu palveluihimme

> rakennustieto.fi/rk/palvelut

Rakentajain kalenterin artikkelit

Tämä artikkeli on julkaistu alun perin Rakentajain kalenterissa, jota ovat julkaisseet Rakennustietosäätiö RTS sr ja Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL ry.

Julkaisu oli rakennusalan ammattilaisten ja opiskelijoiden käsikirja, joka yhdisteli teoriaa ja käytäntöä sekä kannusti hyvään rakentamiseen. Artikkelin vasemmassa reunassa olevasta vesileimasta näkee ko. Rakentajain kalenterin vuosikerran.

> [Artikkeliarkisto, kokoelma vuosien 1997–2018 Rakentajain kalenterissa julkaistuista artikkeleista](#)

Alihankintayritysten turvallisuusarviointi, UPA-menetelmä

Jukka Mäkeläinen, insinööri
Asiantuntija, Työturvallisuuskeskus
jukka.makelainen@ttk.fi

Turvallisen rakennustyömaan perusedellytys on, että kaikki osapuolet toimivat yhteistyössä ja käyttävät turvallisia työmenetelmiä. Turvallisuuden arviointiin on kehitetty apuvälineeksi UPA-menetelmä, Ulkopuolisen palveluntarjoajien turvallisuustoiminnan arviointi. Arvioinnin avulla siirretään turvallisuusajattelua ennakoivaan suuntaan tekemällä turvallisuushavaintoja ja toteuttamalla korjaavat toimenpiteet havaintojen ja arvioinnin perusteella.

Alihankintayritysten turvallisuusarvioinnilla on tarkoitus kannustaa päätoiteuttajan yhteistyökumppaneita kehittämään työturvallisuutta edistäviä toimintatapoja.

UPA-arviointimenetelmä on kehitetty pieniä yrityksiä varten, joiden toimintaa ei ole tarkoituksenmukaista arvioida laajoilla menetelmillä. Menetelmä ei ole ristiriidassa laajojen arviointimenetelmien kanssa, vaan se helpottaa siirtymistä esimerkiksi turvallisuuslaatuajrjestelmään.

Turvallisuusarvioinnin tavoitteena on

- vähentää yhteisten työpaikkojen tapaturmia ja edistää nolla tapaturmaa -ajattelua
- parantaa palveluntarjoajien turvallisuudenhallintaa
- kannustaa yrityksiä turvallisten toimintatapojen kehittämiseen
- antaa tilaajille selkeä ”tilanearvio” palveluntarjoajan turvallisuustoiminnasta
- vähentää tilaajayritysten päällekkäisiä arviointeja
- auttaa työn tilaajia toimittajavalinnoissa
- auttaa aliurakointiyrityksiä kiinnittämään huomiota omiin oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa yhteisillä työpaikoilla
- auttaa parantamaan myös omaa turvallisuustoimintaansa ja yhteistyön toimivuutta eri toimittajien sekä eri tilaajayritysten kanssa nolla tapaturmaa -tavoitteen mukaisesti.

Arviointiprosessi

Arviointi voidaan toteuttaa tilaajayrityksen aloitteesta tai alihankintayrityksen pyynnöstä. Arvotavalle yhteistyökumppanille esitellään arviointiin liittyvät asiat, kerrotaan itsearviointivaiheesta ja toimitetaan arviointikysymykset.

Arvioitava yritys tekee itsearviointin ja lähettää tuloksen tilaajalle. Tämän jälkeen yhteisessä katselmuksessa käydään kysymykset ja vastaukset läpi

sekä tarkennetaan niitä yhteisen näkemyksen mukaisiksi. Arvioinnin yhteydessä kirjataan korjaavat toimenpiteet ja niiden toteutukselle aikataulu. Arvioinnissa on korjaavia toimenpiteitä mahdollista kirjata kummallekin osapuolelle. Arvioinnin perusteella syntyvä dokumentti päivätään ja allekirjoitetaan. Arviointidokumentista jää kummallekin osapuolelle oma kappale. Kehittämistoimienpiteiden seurannasta sovitaan erikseen. Arviointi voidaan tehdä uudelleen yrityksen pyynnöstä tai silloin, kun varsinaisessa arvioinnissa on raportoitu sellaisia poikkeamia, jotka edellyttävät uudelleenarviointia.

Arviointikysymykset

Turvallisuusarvioinnin ensimmäisen osan kysymykset koskevat lakisääteisiä velvoitteita ja työsuojeluyhteistoimintaa. Arvioinnin kohteena on erilaisten dokumenttien ajantasaisuus ja niiden hyödyntäminen. Toisessa osassa keskitytään yrityksen toimintaan liittyviin vaaratekijöihin ja niiden hallintaan yhteisellä työpaikalla. Yhteistyö päätoiteuttajan ja muiden työmaalla toimivien yritysten kanssa on arvioinnin ja kehittämisen kohteena. Kolmannessa kysymysarjassa arvioidaan työnopastustoimintaa ja työsuojelukoulutusta.

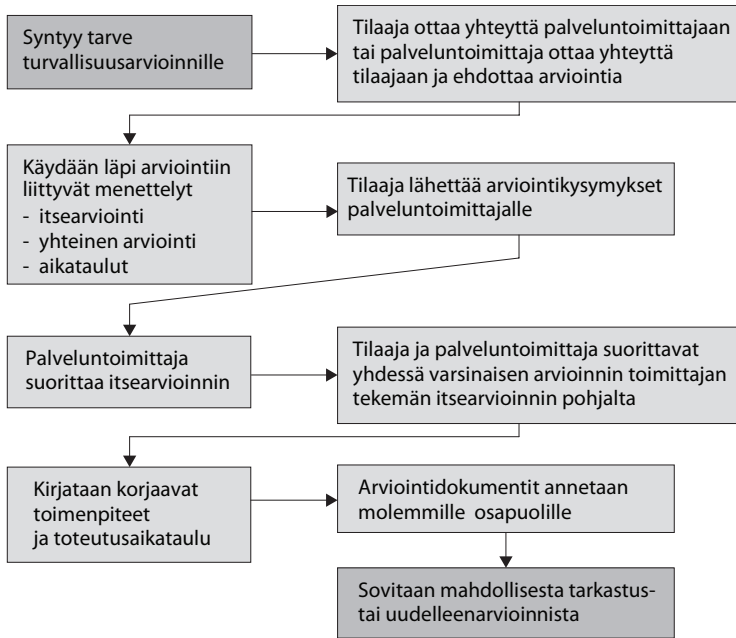
Arviotsijoiden koulutus

Työturvallisuuskeskus järjestää arviotsijoiden koulutuksen, joka kestää yhden päivän. Valinnat osallistujista sovitaan yhdessä tilaajayritysten kanssa. Koulutukseen kuuluu vähintään yksi arviointi ennen koulutuspäivää. Koulutuksessa esitellään arviointikysymysten ja -vastausten perusteet sekä tulokintaohjeet. Arviotsijoille jaetaan myös kirjalliset ohjeet tulkinnoista sekä lainsäädäntö- ja tietolähdeluettelo. Turvallisuuskeskus pitää rekisteriä koulutetuista arviotsijoista.

Arviotujen yritysten luettelo

Tilaajayritykset nimeävät yhdys henkilön, joka pitää sisäistä rekisteriä arvioiduista alihankintayrityksistä. Yhdys henkilöltä eri yritykset voivat saada lisäinformaatiota hankintaneuvotteluihin.

Tiedot arvioiduista yrityksistä toimitetaan Työturvallisuuskeskukseen, joka hankkeen kehittämävaiheessa pitää rekisteriä yrityksistä. Arviointien

Kuva 1. Arviointiprosessi kaaviona.

painopiste on alkuvaiheessa alihankintayrityksissä, jotka toimivat seuraavissa työturvallisuuden kannalta riskialttiissa töissä:

- räjäytys- ja louhintatyöt
- purkutytöt (sis. asbestipurkutytöt)
- runkotytöt (betoni, teräs, puu/elementti/paikalalla tehty)
- vesikattotyöt (puutyöt, kateasennus)
- maalaus- ja tasoitetyöt
- telinetyöt
- vuokratytöt.

Yhteinen päämäärä – nolla tapaturmaa

Useat rakennusalan yritykset ovat asettaneet tavoitteeksi 0 tapaturmaa. Lyhyellä ajanjaksolla tavoite on monessa yrityksessä toteutunut, mutta rakennusalan yleiset tapaturmatilastot ovat vielä kaukana tavoitteesta.

UPA-menetelmällä pyritään kehittämään yritysten välistä yhteistyötä työturvallisuusasioissa. Puutteet yhdessä sovituissa pelisäännöissä tai niiden valvonnassa ovat monen rakennusalan tapaturman taustalla.

Rakennusalan työsuojelua koskevaa lainsäädäntöä on muutettu ja täsmennetty melko paljon viimeisten vuosien aikana. Tieto velvoitteista ja niiden soveltamisesta ei ole riittävästi saavuttanut alihankintayrityksiä. UPA-arvioinnilla pyritään varmistamaan, että kaikilla työmaalla toimivilla yrityksillä lainvelvoitteet ovat kunnossa.

Päätavoite hankkeella on avoin keskustelu työsuojeluasioista yhteisillä rakennustyömailla. Toiminta ja vuorovaikutus eivät saa olla pelkästään raporttien ja sopimuspaperioiden varassa.

Arvioidujen yritysten ja päätoteuttajien kokemukset ovat olleet positiivisia. Arvioinnit on koettu kehittämiseksi eikä mittaamiseksi, missä tavoitteena on ainoastaan saavuttaa tietty taso tai sertifikaatti.

Lisätietoa: www.ttk.fi/toimialat/rakennusala